

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

10. november 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — præjudiciel hasteprocedure — politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager — europæisk arrestordre — rammeafgørelse 2002/584/RIA — artikel 1, stk. 1 — begrebet »retsafgørelse« — artikel 6, stk. 1 — begrebet »udstedende judiciel[...] myndighed« — europæisk arrestordre udstedt af Republikken Litauens justitsministerium med henblik på fuldbyrdelsen af en frihedsstraf«

I sag C-477/16 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) ved afgørelse af 2. september 2016, indgået til Domstolen den samme dag, i sagen om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt mod

Ruslanas Kovalkovas,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (refererende dommer) og C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at udelade procedurens skriftlige del i overensstemmelse med artikel 111 i Domstolens procesreglement og efter retsmødet den 5. oktober 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den nederlandske regering ved M. Bulterman, H. Stergiou og B. Koopman, som befuldmægtigede
- den tyske regering ved T. Henze, M. Hellmann, J. Möller og R. Riegel, som befuldmægtigede
- den græske regering ved E. Tsaousi, som befuldmægtiget
- den finske regering ved S. Hartikainen, som befuldmægtiget

* Processprog: nederlandsk.

— den svenske regering ved A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev og F. Bergius, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved R. Troosters og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. oktober 2016,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24, herefter »rammeafgørelsen«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med fuldbyrdelsen i Nederlandene af en europæisk arrestordre udstedt af Republikken Litauens justitsministerium (herefter »det litauiske justitsministerium«) mod Ruslanas Kovalkovas med henblik på fuldbyrdelsen af en frihedsstraf i Litauen.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Femte til niende betragtning til rammeafgørelsen har følgende ordlyd:
 - »(5) Den Europæiske Unions erklærede mål at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed har skabt et ønske om at afskaffe udlevering mellem medlemsstaterne og indføre en ordning for overgivelse mellem judicielle myndigheder. Endvidere vil indførelsen af en ny forenklet ordning for overgivelse af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning gøre det muligt at mindske den kompleksitet og den risiko for forsinkelser, der er en følge af de nuværende udleveringsprocedurer. De traditionelle samarbejdsrelationer, som hidtil har bestået mellem medlemsstaterne, bør erstattes med en ordning med fri bevægelighed for afgørelser på det strafferetlige område, både afgørelser før domsafsigelsen og endelige afgørelser, i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.
 - (6) Den europæiske arrestordre, som denne rammeafgørelse omhandler, er den første udmøntning på det strafferetlige område af princippet om gensidig anerkendelse, som Det Europæiske Råd har udråbt til en »hjørnesten« i det retlige samarbejde.
 - (7) Da målet at erstatte det multilaterale udleveringssystem, der bygger på den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne, hvis de handler enkeltvis, og derfor bedre kan gennemføres på EU-plan, kan Rådet træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. artikel 2 [EU] og artikel 5 [EF]. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. sidstnævnte artikel, er denne rammeafgørelse ikke mere vidtgående end, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
 - (8) Afgørelser om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre skal underkastes tilstrækkelig kontrol, hvilket betyder, at en judicial myndighed i den medlemsstat, hvor den eftersøgte er blevet anholdt, skal træffe afgørelse om den pågældendes overgivelse.

(9) De centrale myndigheders rolle i fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre skal begrænses til praktisk og administrativ bistand.«

- 4 Rammeafgørelsens artikel 1 med overskriften »Definition af og pligten til at fuldbyrde en europæisk arrestordre« fastsætter:

»1. Den europæiske arrestordre er en retsafgørelse truffet af en medlemsstat med det formål, at en anden medlemsstat anholder og overgiver en eftersøgt person med henblik på strafforfølgning eller fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.

2. Medlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse.

[...]«

- 5 Rammeafgørelsens artikel 3, 4 og 4a opregner de obligatoriske og fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre. Rammeafgørelsens artikel 5 fastsætter de garantier, som den udstedende medlemsstat skal give i særlige tilfælde.

- 6 Rammeafgørelsens artikel 6 med overskriften »Fastlæggelse af kompetente judicielle myndigheder« har følgende ordlyd:

»1. Den udstedende judicielle myndighed er den judicielle myndighed i den udstedende medlemsstat, der i henhold til denne medlemsstats lovgivning er kompetent til at udstede en europæisk arrestordre.

2. Den fuldbyrdende judicielle myndighed er den judicielle myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat, der i henhold til denne medlemsstats lovgivning er kompetent til at fuldbyrde en europæisk arrestordre.

3. Hver medlemsstat underretter Generalsekretariatet for Rådet om, hvilken judiciel myndighed der er kompetent efter dens nationale lovgivning.«

- 7 Rammeafgørelsens artikel 7 med overskriften »Anvendelse af den centrale myndighed« bestemmer:

»1. Hver medlemsstat kan udpege en central myndighed eller, hvis det er foreskrevet i dens retssystem, flere centrale myndigheder til at bistå de kompetente judicielle myndigheder.

2. En medlemsstat kan, hvis det bliver nødvendigt på grund af dens retssystem, overdrage den administrative fremsendelse og modtagelse af europæiske arrestordrer samt al anden officiel korrespondance i den forbindelse til sin eller sine centrale myndigheder.

Medlemsstater, der ønsker at gøre brug af mulighederne i denne artikel, meddeler Generalsekretariatet for Rådet oplysninger om den eller de pågældende centrale myndigheder. Disse angivelser forpligter alle myndigheder i den udstedende medlemsstat.«

Nederlandsk ret

- 8 Overleveringswet (lov om overgivelse) gennemfører rammeafgørelsen i nederlandsk ret. Denne lovs artikel 1 har følgende ordlyd:

»I nærværende lov forstås ved:

[...]

b. europæisk arrestordre: den skriftlige afgørelse fra en judiciel myndighed i en EU-medlemsstat med henblik på, at en judiciel myndighed i en anden medlemsstat anholder og overgiver en person

[...]

i. udstedende judiciel myndighed: den judicielle myndighed i en EU-medlemsstat, der i henhold til national ret er kompetent til at udstede en europæisk arrestordre

[...]«

9 Artikel 5 i lov om overgivelse bestemmer:

»Overgivelse kan kun ske til de udstedende judicielle myndigheder i andre EU-medlemsstater under iagttagelse af bestemmelserne i nærværende lov eller de bestemmelser, der er vedtaget i henhold til denne lov.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Den 13. februar 2012 idømte Jonavos apylinkės teismas (distriktsdomstolen i Jonava, Litauen) Ruslanas Kovalkovas, der er litauisk statsborger, en frihedsstraf på fire år og seks måneder for grov legemsbeskadigelse. I løbet af august 2013 udstedte det litauiske justitsministerium en europæisk arrestordre mod Ruslanas Kovalkovas med henblik på fuldbyrdelsen i Litauen af den del af denne straf, som stadig skulle afsones, nemlig tre år, elleve måneder og fem dage.

11 Med henblik på anholdelsen af Ruslanas Kovalkovas og udleveringen af ham til de litauiske myndigheder blev der fremsendt en anmodning til rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) i dennes egenskab af judiciel myndighed, der skal fuldbyrde den nævnte europæiske arrestordre.

12 Henset til de forhold, der er indeholdt i Rådets evalueringsrapport af 14. december 2007 om national praksis vedrørende den europæiske arrestordre (Evaluation report on the fourth round of mutual evaluations – »the practical application of the European Arrest Warrant and corresponding surrender procedures between Member States«: report on Lithuania (12399/2/07 REV 2)), ønsker den forelæggende ret oplyst, om en europæisk arrestordre, der udstedes af en myndighed såsom det litauiske justitsministerium, skal anses for at have været udstedt af en »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, og om denne europæiske arrestordre følgerig udgør »en retsafgørelse« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1.

13 I denne henseende ønsker den forelæggende ret oplyst, om begreberne »retsafgørelse« og »judiciel[...] myndighed« i rammeafgørelsens forstand skal fortolkes som selvstændige EU-retlige begreber, eller om det står medlemsstaterne frit at fastlægge betydningen og rækkevidden heraf.

14 For det tilfælde, at de nævnte begreber henhører under medlemsstaternes nationale ret, er den forelæggende ret af den opfattelse, at det i lyset af bl.a. femte, sjette og niende betragtning til rammeafgørelsen er muligt at rejse tvivl om, hvorvidt Republikken Litauens valg om at udpege det litauiske justitsministerium som »udstedende judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, er forenelig med rammeafgørelsen, for så vidt som et sådant valg er i strid med dennes mål om at »afpolitisere« udleveringsprocedurerne.

15 For det tilfælde, at de nævnte begreber skal anses for at være selvstændige EU-retlige begreber, er den forelæggende ret, der har henvist til præmis 56 i dom af 1. juni 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385), af den opfattelse, at disse begreber indebærer, at den europæiske arrestordre skal udstedes af en myndighed, som har en vedtægt og beføjelser, der gør det muligt for den at yde en

tilstrækkelig retsbeskyttelse på det trin, hvor den europæiske arrestordre bliver udstedt. I lyset af princippet om gensidig anerkendelse, hvorpå rammeafgørelsen er baseret, finder den nævnte ret det i princippet udelukket, at en europæisk arrestordre kan udstedes af et ministerium i en medlemsstat. Det kan i denne henseende være uden betydning, at den europæiske arrestordre er baseret på en afgørelse fra en domstol i denne medlemsstat.

- 16 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at en europæisk arrestordre udstedt af et ministerium kan anses for at have været udstedt af en »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, når udstedelsen heraf udelukkende foretages på anmodning fra den domstol, der har afsagt dommen, med henblik på fuldbyrdelsen af afgørelsen fra sidstnævnte, som har fundet det hensigtsmæssigt at udstede en europæisk arrestordre.
- 17 På denne baggrund har rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er udtrykket »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i [rammeafgørelsens] artikel 6, stk. 1, [...] og udtrykket »retsafgørelse« som omhandlet i [rammeafgørelsens] artikel 1, stk. 1, [...] selvstændige EU-retlige begreber?
- 2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, på grundlag af hvilke kriterier kan det da afgøres, om en myndighed i den udstedende medlemsstat er en sådan »judiciel myndighed«, og en af denne myndighed udstedt europæisk arrestordre følgerig er en sådan »retsafgørelse«?
- 3) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, er [det litauiske justitsministerium] da omfattet af begrebet »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i [rammeafgørelsens] artikel 6, stk. 1, [...] og er en af denne myndighed udstedt europæisk arrestordre følgerig en »retsafgørelse« som omhandlet i [rammeafgørelsens] artikel 1, stk. 1[...]?
- 4) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende, er udpegelsen af en myndighed som [det litauiske justitsministerium] som udstedende judiciel myndighed i overensstemmelse med EU-retten?»

Om hasteproceduren

- 18 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, der er fastsat i artikel 107 i Domstolens procesreglement.
- 19 Den forelæggende ret har til støtte for denne anmodning bl.a. påberåbt sig den omstændighed, at Ruslanas Kovalkovas på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, mens han venter på sin faktiske overgivelse til de litauiske myndigheder.
- 20 Det bemærkes for det første, at nærværende præjudicielle forelæggelse vedrører fortolkningen af rammeafgørelsen, der henhører under de områder, som er omhandlet i afsnit V i EUF-traktatens tredje del vedrørende et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Den kan følgerig undergives den præjudicielle hasteprocedure.
- 21 For det andet skal der i henhold til Domstolens praksis tages hensyn til den omstændighed, at den af hovedsagen berørte person på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at hans fortsatte frihedsberøvelse afhænger af løsningen af tvisten i hovedsagen (dom af 16.7.2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, præmis 24). Den frihedsberøvelsesforanstaltning, som Ruslanas Kovalkovas er genstand for, er nemlig ifølge den forelæggende rets forklaringer blevet anordnet i forbindelse med fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre, der er blevet udstedt mod den pågældende.

- 22 På denne baggrund har Domstolens Fjerde Afdeling den 12. september 2016 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure.
- 23 Det er desuden i henhold til procesreglementets artikel 111 blevet besluttet at udelade den i procesreglementets artikel 109, stk. 2, omhandlede skriftlige del af proceduren.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første til det tredje spørgsmål

- 24 Med det første til det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, fastsatte begreb »judiciel[...] myndighed« er et selvstændigt EU-retligt begreb, og om denne artikel 6, stk. 1, skal fortolkes således, at et organ henhørende under den udøvende magt, såsom [det litauiske justitsministerium], er omfattet af begrebet »udstedende judiciel[...] myndighed« i denne bestemmelses forstand, således at en europæisk arrestordre, som denne myndighed udsteder med henblik på fuldbyrdelse af en dom om idømmelse af en frihedsstraf, kan anses for at være »en retsafgørelse« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1.
- 25 Indledningsvis bemærkes, at rammeafgørelsen, således som det navnlig fremgår af dens artikel 1, stk. 1 og 2, og af femte og syvende betragtning hertil, har til formål at erstatte det multilaterale udleveringssystem, baseret på den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957, med en ordning for overgivelse mellem judicielle myndigheder af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning, og at denne ordning bygger på princippet om gensidig anerkendelse (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Rammeafgørelsen har således med indførelsen af en ny forenklet og mere effektiv ordning for overgivelse af personer, der er dømt eller mistænkt for at have overtrådt straffelovgivningen, til formål at lette og fremskynde det retlige samarbejde med henblik på at bidrage til at gennemføre Unionens erklærede mål om at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Både princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne og princippet om gensidig anerkendelse er af grundlæggende betydning i EU-retten, idet de muliggør oprettelsen og bevarelsen af et område uden indre grænser. Mere specifikt pålægger princippet om gensidig tillid, bl.a. for så vidt angår et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hver af medlemsstaterne at lægge til grund, medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, at samtlige andre medlemsstater overholder EU-retten og navnlig de i denne ret anerkendte grundlæggende rettigheder (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 Princippet om gensidig anerkendelse, der udgør »hjørnestenen« i det retlige samarbejde, indebærer i medfør af rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, at medlemsstaterne i princippet har pligt til at fuldbyrde en europæisk arrestordre. Den fuldbyrdende judicielle myndighed kan således kun nægte at fuldbyrde en sådan arrestordre af de – udtømmende opregnede – obligatoriske grunde til at afslå fuldbyrdelse, som er fastsat i rammeafgørelsens artikel 3, eller fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse, som er fastsat i rammeafgørelsens artikel 4 og 4a. Desuden kan den europæiske arrestordres fuldbyrdelse kun

underlægges de betingelser, der er udtømmende fastsat i rammeafgørelsens artikel 5 (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 79 og 80 og den deri nævnte retspraksis).

- 29 Det er dog kun europæiske arrestordre som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1, der skal fuldbyrdes i overensstemmelse med rammeafgørelsens bestemmelser. Det fremgår af rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1, at en europæisk arrestordre er »en retsafgørelse«, hvilket forudsætter, at den er udstedt af en »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i dennes artikel 6, stk. 1.
- 30 Det fremgår af sidstnævnte bestemmelse, at den udstedende judicielle myndighed er den judicielle myndighed i den udstedende medlemsstat, der i henhold til denne medlemsstats lovgivning er kompetent til at udstede en europæisk arrestordre.
- 31 Selv om rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, i overensstemmelse med princippet om medlemsstaternes procesautonomi henviser til medlemsstaternes lovgivning, skal det bemærkes, at denne henvisning begrænser sig til udpegelsen af den judicielle myndighed, der er kompetent til at udstede en europæisk arrestordre. Henvisningen vedrører derfor ikke definitionen af selve begrebet »judiciel[...] myndighed«.
- 32 Under disse omstændigheder kan betydningen og rækkevidden af begrebet »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, ikke overlades til hver medlemsstats skøn (jf. analogt dom af 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, præmis 43, og af 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, præmis 38).
- 33 Det følger heraf, at det i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, indeholdte begreb »judiciel[...] myndighed« kræver en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Unionen, der i overensstemmelse med Domstolens faste praksis skal anlægges under hensyntagen til bestemmelsens ordlyd, til den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og til det med rammeafgørelsen forfulgte mål (jf. analogt dom af 28.7.2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Hvad således angår ordlyden af rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, skal det bemærkes, at det i denne bestemmelse indeholdte begreb »judiciel[...] myndighed« ikke begrænser sig til alene at udpege domstolene i en medlemsstat, men mere generelt gør det muligt at udstrække det til at omfatte de myndigheder, som i henhold til den pågældende nationale retsorden skal deltage i forvaltningen af retsplejen (dom af dags dato, Poltorak, C-452/16 PPU, præmis 33).
- 35 Det bemærkes ikke desto mindre, at det i den nævnte bestemmelse omhandlede begreb »judiciel[...] myndighed« ikke kan fortolkes således, at det også kan udstrækkes til at omfatte et organ henhørende under en medlemsstats udøvende magt, såsom et ministerium.
- 36 For det første vedrører ordet »judiciel[...]« efter sin sædvanlige betydning ikke medlemsstaternes ministerier. Ordet henviser nemlig til retsvæsenet, der i overensstemmelse med det princip om magtens deling, som er kendetegnende for en retsstats funktionsmåde, skal adskilles fra den udøvende magt, således som generaladvokaten har anført i punkt 34 i forslaget til afgørelse. Ved judicielle myndigheder forstås således traditionelt de myndigheder, der deltager i retsplejen, i modsætning til bl.a. ministerier eller andre regeringsorganer, hvilke henhører under den udøvende magt.
- 37 For det andet hviler rammeafgørelsen på det princip, hvorefter afgørelser om europæiske arrestordre nyder alle de for denne type afgørelser passende garantier, navnlig de garantier, som følger af de i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3, omhandlede grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprinsipper. Dette indebærer, at ikke alene afgørelsen om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, men ligeledes afgørelsen om udstedelsen af en sådan ordre, skal træffes af en judiciel myndighed, således at hele den overgivelsesprocedure mellem medlemsstaterne, der er fastsat i rammeafgørelsen, udføres under retligt tilsyn (jf. i denne retning dom af 30.5.2013, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, præmis 39, 45 og 46).

- 38 I denne sammenhæng gør rammeafgørelsens artikel 7 det muligt for medlemsstaterne, under iagttagelse af de i denne bestemmelse fastsatte betingelser, og hvis det bliver nødvendigt på grund af deres retssystem, at gøre brug af en ikke-judiciel myndighed, nemlig en central myndighed, for så vidt angår fremsendelse og modtagelse af europæiske arrestordre.
- 39 Selv om et ministerium i en medlemsstat kan være omfattet af begrebet »central myndighed« som omhandlet i denne artikel 7, fremgår det imidlertid ikke desto mindre af artiklen, sammenholdt med niende betragtning til rammeafgørelsen, at et indgreb fra en sådan central myndighed er begrænset til praktisk og administrativ bistand til de kompetente judicielle myndigheder. Den i rammeafgørelsens artikel 7 fastsatte mulighed kan således ikke udvides så meget, at det bliver muligt for medlemsstaterne at erstatte de kompetente judicielle myndigheder med denne centrale myndighed for så vidt angår afgørelsen om udstedelse af en europæisk arrestordre.
- 40 For det tredje er udpegelsen af et organ, der henhører under den udøvende magt, som »udstedende judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, i strid med de formål, der forfølges med rammeafgørelsen, og som er anført i denne doms præmis 25-28.
- 41 Formålet med rammeafgørelsen er nemlig at indføre en forenklet ordning for direkte overgivelse mellem judicielle myndigheder, der på sigt skal erstatte de traditionelle samarbejdsrelationer mellem suveræne medlemsstater, hvilke indebærer den politiske magts deltagelse og stillingtagen, med henblik på at sikre fri bevægelighed for retsafgørelser på det strafferetlige område i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.
- 42 Udpegelsen af et organ henhørende under den udøvende magt, såsom det litauiske justitsministerium, som myndighed, der er kompetent til at udstede en europæisk arrestordre, svarer imidlertid til at tillægge den udøvende magt beslutningsbeføjelsen i proceduren for overgivelse af eftersøgte personer, hvilket det netop tilsigtes at fjerne med rammeafgørelsen.
- 43 Det i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, fastsatte princip om gensidig anerkendelse, hvorefter den fuldbyrdende judicielle myndighed har pligt til at fuldbyrde den arrestordre, som er udstedt af den udstedende judicielle myndighed, hviler desuden på den forudsætning, at en judiciel myndighed er grebet ind forud for fuldbyrelsen af den europæiske arrestordre med henblik på at foretage en retsprøvelse.
- 44 Udstedelsen af en arrestordre foretaget af en enhed henhørende under den udøvende magt, såsom det litauiske justitsministerium, gør det imidlertid ikke muligt at give den fuldbyrdende judicielle myndighed sikkerhed for, at udstedelsen af denne europæiske arrestordre har været genstand for en sådan retsprøvelse, og er derfor ikke tilstrækkelig til at begrunde den høje grad af tillid mellem medlemsstaterne, der er anført i denne doms præmis 26, og som udgør selve grundlaget for rammeafgørelsen.
- 45 Begrebet »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, skal derfor fortolkes således, at et ministerium i en medlemsstat, såsom det litauiske justitsministerium, ikke kan være omfattet af dette begreb, således at en europæisk arrestordre, som denne myndighed udsteder med henblik på fuldbyrelse af en dom om idømmelse af en frihedsstraf, ikke kan anses for at være »en retsafgørelse« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1.
- 46 Denne fortolkning drages endelig ikke i tvivl af den omstændighed, at det litauiske justitsministerium, således som den litauiske regering har anført i sin besvarelse af Domstolens skriftlige spørgsmål, kun griber ind dels inden for de præcise rammer for fuldbyrelsen af en dom, som en domstol har afsagt efter en retssag, og som er blevet retskraftig, dels på anmodning fra en domstol.

- 47 Det fremgår nemlig af de oplysninger, som den litauiske regering har fremlagt som svar på Domstolens skriftlige spørgsmål, at afgørelsen om udstedelse af en europæisk arrestordre i sidste ende tilkommer det litauiske justitsministerium og ikke den domstol, der har afsagt den frihedsstraf, hvorpå denne europæiske arrestordre er støttet. Det nævnte ministerium efterprøver iagttagelsen af de for denne udstedelse nødvendige betingelser og råder ligeledes over et skøn med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt denne er forholdsmæssig.
- 48 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første til det tredje spørgsmål besvares med, at det i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1, fastsatte begreb »judiciel[...] myndighed« er et selvstændigt EU-retligt begreb, og at denne artikel 6, stk. 1, skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at et organ henhørende under den udøvende magt, såsom det litauiske justitsministerium, bliver udpeget som »udstedende judiciel[...] myndighed« i denne bestemmelses forstand, således at en europæisk arrestordre, som denne myndighed udsteder med henblik på fuldbyrdelse af en dom om idømmelse af en frihedsstraf, ikke kan anses for at være »en retsafgørelse« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1.

Det fjerde spørgsmål

- 49 Henset til besvarelsen af det første til det tredje spørgsmål er det uforholdsmæssigt at besvare det fjerde spørgsmål.

Om begrænsning af nærværende doms virkninger ratione temporis

- 50 Såvel den litauiske regering som den nederlandske regering og Europa-Kommissionen har i retsmødet anmodet Domstolen om at begrænse nærværende doms virkninger ratione temporis, såfremt Domstolen fastslår, at et organ henhørende under den udøvende magt, såsom det litauiske justitsministerium, ikke er omfattet af begrebet »judiciel[...] myndighed« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 6, stk. 1. De har i det væsentlige påberåbt sig de eventuelle følger, som nærværende dom kan have for de sager, hvor en europæisk arrestordre er blevet udstedt af en myndighed, der ikke er en »judiciel[...] myndighed« i denne bestemmelses forstand.
- 51 Det bemærkes i denne henseende, at den fortolkning, som Domstolen foretager af en EU-retlig regel under udøvelse af sin kompetence i henhold til artikel 267 TEUF, ifølge fast retspraksis belyser og præciserer betydningen og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt fra sin ikrafttræden. Heraf følger, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes af retten i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før der afsiges dom vedrørende fortolkningsanmodningen, såfremt betingelserne for at forelægge de kompetente domstole en tvist om anvendelsen af den nævnte regel i øvrigt er opfyldt (dom af 17.9.2014, Liivimaa Lihaveis, C-562/12, EU:C:2014:2229, præmis 80 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 Domstolen vil kun undtagelsesvis i henhold til et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er sikret i Unionens retsorden, finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig en således fortolket bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold. For at der kan træffes bestemmelse om en sådan begrænsning, skal to hovedbetingelser være opfyldt, nemlig at de berørte parter skal være i god tro, og at der skal være fare for alvorlige forstyrrelser (dom af 27.2.2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, præmis 41, og af 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International m.fl., C-110/15, EU:C:2016:717, præmis 60).
- 53 I det foreliggende tilfælde fremgår det bl.a. af den i denne doms præmis 12 nævnte evalueringsrapport fra Rådet af 14. december 2007, at Rådet tidligere har kritiseret det litauiske justitsministeriums udstedelse af europæiske arrestordrer for at være uforenelige med kravet om at udpege en

»judiciel[...] myndighed«. På denne baggrund kan det ikke lægges til grund, at Republikken Litauen er blevet tilskyndet til at følge en adfærd, som ikke er i overensstemmelse med EU-retten, på grund af en objektiv og betydelig usikkerhed vedrørende de EU-retlige bestemmelsers rækkevidde.

- 54 Under disse omstændigheder er der ikke grundlag for at begrænse nærværende doms virkninger ratione temporis.

Sagens omkostninger

- 55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Begrebet »judiciel[...] myndighed«, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, er et selvstændigt EU-retligt begreb, og denne artikel 6, stk. 1, skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at et organ henhørende under den udøvende magt, såsom Republikken Litauens justitsministerium, bliver udpeget som »udstedende judiciel[...] myndighed« i denne bestemmelses forstand, således at en europæisk arrestordre, som denne myndighed udsteder med henblik på fuldbyrdelse af en dom om idømmelse af en frihedsstraf, ikke kan anses for at være »en retsafgørelse« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299.

Underskrifter